



 ZDRAVOTNÍ KLAUN

**Závěrečná zpráva za rok 2009**  
Občanské sdružení Zdravotní klaun

## OBSAH

Úvod	3
Přehled návštěv	4
Standardní projekty	6
Umělecké dílny a výcvik zdravotních klaunů	8
Speciální projekty	10
Zdravotní klauni v číslech	12
Výkaz z klauniády	14



## ÚVOD

### *Předkládáme Vám zprávu o činnosti občanského sdružení Zdravotní klaun v roce 2009.*

Hlavním posláním občanského sdružení Zdravotní klaun je podporovat psychickou pohodu hospitalizovaných dětí, geriatrických pacientů a seniorů, a tím pomáhat ke zlepšení jejich celkového psychického a zdravotního stavu. Zdravotní klauni odreagují formou humoru malé i velké pacienty od strachu, napětí a úzkostí spojených s léčbou nebo neznámým nemocničním prostředím.

Zdravotní klauni navštěvují hospitalizované děti již od roku 2001. V roce 2008 došlo, zejména díky podpoře individuálních dárců, k významnému rozšíření projektu

do dalších nemocnic. V současné chvíli navštěvuje 66 zdravotních klaunů pravidelně 55 nemocnic včetně 6 zařízení pro seniory. Na klauny se teď mohou těšit děti ve všech regionech republiky. Veliký úspěch v roce 2009 slavil další z našich programů, „Cirkus Paciento“. Díky Vám se již druhým rokem konal kromě Prahy i v Brně, Ostravě a Olomouci. Zdárně pokračuje i projekt Žáci a klauni, který v dětech rozvíjí sociální citění. Prostřednictvím zdravotních klaunů mohou žáci pomáhat hospitalizovaným dětem.



## PŘEHLED NÁVŠTĚV

PRAVIDELNÉ KLAUNIÁDY PRO DĚTI	
FN Praha Motol	276
FN Brno	198
FN Hradec Králové	64
Uherskohradištská nemocnice	45
KN Pardubice	25
FN Olomouc	51
FN Plzeň	51
Krajská nemocnice Ústí n. Orlicí	25
VFN Praha 2	47
Nemocnice Frýdek - Místek	50
FN Ostrava - Poruba	120
Nemocnice Ostrava Fifejdy	24
Vítkovická nemocnice Bl. Marie Ant.	25
Nemocnice Česká Lípa	24
FTN Praha-Krč	79
Nemocnice Mladá Boleslav	37
Slezská nemocnice Opava	49
Nemocnice Příbram	24
Baťova nemocnice Zlín	12
Nemocnice Valašské Meziříčí	11
Nemocnice Jablonec n.N	21
Nemocnice Prostějov	8
Nemocnice Trutnov	11
Nemocnice Jihlava	14
Nemocnice Přerov	9
Nemocnice Břeclav	26
Nemocnice Sokolov	11
Nemocnice Ústí n. L.	34
Nemocnice Chomutov	22
Nemocnice Liberec	40
Nemocnice Karviná	43
Nemocnice Třinec	12
Nemocnice Litomyšl	12
Nemocnice České Budějovice	22
Nemocnice Tábor	12

PRAVIDELNÉ KLAUNIÁDY PRO DĚTI - POKRAČOVÁNÍ	
Nemocnice Karlovy Vary	12
Nemocnice Havlíčkův Brod	12
Nemocnice Kolín	31
Nemocnice Třebíč	12
Nemocnice Kyjov	14
FN Bulovka	47
Nemocnice Šumperk	6
Nemocnice Havířov	2
Nemocnice sv. Anny, Brno	4
Nemocnice Brno Bohunice	3
Nemocnice Vsetín	2
Nemocnice Šternberk	2
Nemocnice Kroměříž	2
Nemocnice Klatovy	10
<b>Pravidelné klauniády pro děti celkem</b>	<b>1693</b>

NÁVŠTĚVY V DOMOVECH SENIORŮ A NA LDN	
Domov seniorů Praha Řepy	28
LDN Praha Motol	60
Domov seniorů Ostrava	22
Domov seniorů Sloupnice	12
Domov pokojného stáří Kamenná, Brno	49
Domov pro seniory, Mikulášovo n., Brno	3
<b>Domovy seniorů celkem</b>	<b>174</b>

NÁVŠTĚVY V RÁMCI PROJEKTU CIRKUS PACIENTO	
FN Bulovka	8
FN Motol	8
FN Olomouc	4
FN Brno	4
FN Ostrava-Poruba	4
<b>Cirkus Paciento celkem</b>	<b>28</b>

<b>OSTATNÍ KLAUNIÁDY (letní turné, vánoční turné)</b>	<b>16</b>
---	-----------

<b>CELKOVÝ POČET KLAUNIÁD V ROCE 2009</b>	<b>1911</b>
---	-------------

## STANDARDNÍ PROJEKTY

### Zdravotní klauniády

Zdravotní klauni navštěvují pravidelně 49 nemocnic po celé České republice. Na návštěvu za dětmi chodí vždy sehraná klaunská dvojice.

Na dětských lůžkových odděleních zdravotní klauni pracují při každé návštěvě individuálně s cca 30 dětmi. Pro každé vymyslí překvapení, které mu pomůže zapomenout na bolest a strach a které dokáže dítě pozitivně naladit. Běžná klauniáda trvá 3 – 4 hodiny a je předem naplánována v kanceláři, kde se připravuje plán návštěv nemocnic a ověřuje se, na která oddělení a do kterých nemocnic můžeme přijít. Podle stanoveného plánu přicházejí zdravotní klauni do nemocnice, převléknou se, umyjí si a vydesinfikují ruce a rekvizity. Sejdou se s vrchní sestrou, od níž dostanou informace o pacientech, a teprve potom zaklepou na dveře pokojů, za nimiž na ně malí pacienti čekají.



### Cirkus Paciento

Cirkus Paciento je týdenní program určený především pro dlouhodobě nemocné pacienty na dětských lůžkových odděleních. Zdravotní klauni navštěvují během čtyř odpolední děti, které jsou předem vybrány lékaři a zdravotními sestrami podle svého zdravotního stavu. Klauni

přicházejí bez kostýmů a červených nosů, protože jejich úkolem je udělat z dětí svoje spolupracovníky. Klauni se s dětmi během svých návštěv podělí o dovednosti z oblasti kouzlení, žonglování a užívání nejrozličnějších rekvizit, tedy o umění rozdávat smích. Vyvrcholením této

čtyřdenní přípravy je slavnostní „cirkusové vystoupení“ s přípravným programem, na kterém mají děti možnost předvést své nově nabyté dovednosti rodičům, ostatním dětem, lékařům a sestrám. Nemocné děti se na chvíli stávají zdravotními klauny a mají možnost samy pozitivně působit jak na svou psychiku, tak na psychiku ostatních lidí. Hlavním cílem je vzbudit u malých pacientů zájem. Zájem o jakoukoli smysluplnou aktivitu je současně probouzením zájmu o život jako takový. Právě u nemocných dětí tento proces podporuje jejich aktivní zájem o uzdravení a v tom spočívá hlavní přínos programu Cirkus Paciento jako součásti celkového léčebného procesu. Zejména u dlouhodobě nemocných dětí, které tráví v nemocničním prostředí dlouhou dobu, je tento

projekt velice důležitý, protože se do něj mohou zapojit i rodiče. Jsou dětem oporou, pomáhají jim naučit se kouzla a trénují je s nimi. Společně se tak dostávají mimo nemocniční pokoj a svět nemocných a radují se ze společně aktivně prožitého času.



### Léčba humorem pro dříve narozené

Zdravotní klauni v roce 2009 pilně a pravidelně navštěvovali seniory již v 6 zařízeních - v LDN při FN Motol v Praze, v Domově pokojného stáří Kamenná v Brně, v Domově pro seniory v Brně – Mikulášově náměstí, v Domově seniorů ve Slupnici, v Domově seniorů v Praze – Řepích a v Domově seniorů v Ostravě. Klauniády na geriatrických odděleních jsou založeny na stejném principu,

přesto se však v mnohém liší od těch dětských. Klauni mají úplně jiné kostýmy, jiná jména, vytvářejí jiné příběhy a situace, jejichž součástí jsou i techniky tréninku paměti. Od personálu a hlavně od babiček a dědečků, kteří se na klaunské návštěvy velice těší, máme velice pozitivní reakce. I pro zdravotní klauny jsou návštěvy na geriatrických odděleních neobyčejnou a vzácnou zkušeností.

## UMĚLECKÉ DÍLNY

### A VÝCVIK ZDRAVOTNÍCH KLAUNŮ

V roce 2009 jsme doplnili náš pražský a olomoucký tým novými zdravotními klauny a vytvořili tři zbrusu nové týmy v Liberci, Ústí nad Labem a Českých Budějovicích. Proces získání nových klaunů a vytvoření nových týmů je náročný a tvoří jej řada výběrových řízení a měsíce intenzivního cvičení. Přestože jsme prováděli výběrová řízení vždy pro několik regionů společně, byl celý proces výběru a zaškolení časově náročný a intenzivní. Dílny pro nové klauny probíhaly od ledna do června každý měsíc. Po jejich absolvování se noví klauni zúčastnili tří klauniád v roli pozorovatele, dále je čekaly tři návštěvy v roli třetího klauna v osvědčené klaunské dvo-

jici, a když konečně začali chodit na pravidelné klauniády, byl jim k dispozici ještě zkušený klaunský „kouč“. Tento proces zajišťuje, že všichni umělci, pracující jako zdravotní klauni, jsou skvěle připraveni na tuto náročnou a krásnou práci. Pro již existující týmy uspořádal umělecký ředitel Gary Edwards v každém

regionu umělecké dílny na téma kreativní hudby. Klauni se na nich naučili psát písně a improvizční techniky. Hudba je důležitým prvkem naší práce a chceme ji i nadále zlepšovat. Konal se také workshop pro skupinu našich „koučů“ a víkendový workshop s geriatrickou tematikou pro klauny ze všech regionů, kteří měli o toto téma zájem. Vrcholem všech dílen roku 2009 byl

bezesporu náš národní workshop spojený s mezinárodním workshopem, jehož se zúčastnili zdravotní klauni z 5 zemí Evropy. Byl to neopakovatelný týden výměny zkušeností a spolupráce. Je velice důležité, aby naše práce byla na nejvyšší umělecké úrovni. Z toho důvodu věnujeme tolik úsilí cvičení a přípravě.

### Umělecké hodnocení

Zdravotní klaun je v současné době jedním z největších

podobných projektů na světě také proto, že jeho umělecká kvalita je pro nás hlavní zásadou. Náš tým 66 speciálně vyškolených zdravotních klaunů je skutečně vynikající. Skládá se z jednotlivců rozdílných dovedností a zkušeností, kteří jsou i přesto schopni skvěle spolupracovat. V roce 2009 jsme zahájili proces tvorby stálých klaunských dvojic. Přestože tento proces netrval ani půl roku, už teď je zřejmé, že tento systém má opravdové přednosti. S rozvojem týmu „koučů“, intenzivními uměleckými dílnami a zakotvením pevných partnerských dvojic učinila umělecká úroveň projektu v roce 2009 obrovský skok vpřed.



*Naš tým*



*15 roce*



*2009*

## SPECIÁLNÍ PROJEKTY

### Vánoční sen

V prosinci jsme věnovali dětem na nemocničních odděleních zvláštní návštěvu nazvanou Vánoční sen. Zdravotní klauni přicházeli za dětmi společně se smyčcovým kvartetem hrajícím něžné vánoční melodie a s tančící baletkou coby andělem.

To v nemocnicích vyvolalo kouzelnou atmosféru a i nemocniční personál sledoval představení na jednotlivých pokojích, jen aby viděl, jak se tváře malých pacientů rozzářily úžasem a radostí z tohoto zvláštního vánočního dárku.

### Letní turné

V roce 2009 vyrazila na začátku června opět skupina dvaceti zdravotních klaunů v pomalovaných autech na třídní turné po české a moravské zemi. Navštívili děti ležící v největších nemocnicích - v Hradci Králové, Olomouci, Ostravě - Porubě, v Brně, v Mladé Boleslavi a Praze - Motole. Klaunády v rámci turné probíhaly jako

obvykle na pokojích, ale ve více pokojích naráz, klaunovalo se i na chodbách, všude bylo veselo. Kolona šesti barevných aut, projíždějících napříč Českou republikou, dokáže pobavit i lidi na ulicích, kteří spěchají za svými všedními povinnostmi. Vždyť úkolem zdravotních klaunů je přinášet radost!

### Akreditované semináře na téma Humor ve zdravotnictví

Gary Edwards přednášel v roce 2009 na Konferenci v Prostějově, pořádané firmou Agel, jíž se zúčastnilo 90 pediatrických zdravotních sester, na téma Humor ve zdravotnictví. Cílem byl úvod do speciálních technik, které pomáhají navázat a prohloubit vztah s pacienty a posílit vzájemnou důvěru.

Na konci roku 2009 Gary Edwards přednášel studentům 4. ročníku medicíny na Karlově univerzitě opět na téma Humor ve zdravotnictví. Rýsuje se dlouhodobá spolupráce s lékařskou fakultou.

### Koš plný humoru

Zdravotní klaun pracuje v oblasti Terapie humorem s nemocnými dětmi i seniory. Humor je však důležitý i na odděleních pro dospělé. V loňském roce jsme zavedli projekt nazvaný „Koš plný humoru“. Spolupracující oddělení pro dospělé mají k dispozici koše obsahující různé legrační věci

– videokazety s veselohrami, knížky s veselými příběhy či vtipy pro potěšení dlouhodobě nemocných dospělých pacientů. Jakmile zdravotní sestra na těchto odděleních zjistí, že je „Koš plný humoru“ někde zapotřebí, jednoduše ho postaví na stůl vedle pacientova lůžka.

### Žáci a klauni

Spolupráce se školami se v roce 2009 rozrostla. Žáci ze ZŠ Rakovského z Prahy 4 vyrobili pro malé pacienty hezký sešit omalovánek a před Vánocemi připravili stejně jako v minulém roce vánoční přáníčka pro seniory. ZŠ Hanspaulka z Prahy 6 se zapojila do projektu sběrem použitých tonerů a jejich následným odprodejem firmě, která se postará o jejich recyklaci. Výtěžek z prodeje pak škola věnuje našemu sdružení. Starší žáci z gymnázia U Libeňského zámku napsali a ilustrovali studentský almanach ŠARI VARI, který je součástí Koše plného humoru. Nově jsme také začali „spolupracovat“ s Folmíky. Folmíci jsou kreslené postavičky prožívající spoustu zajímavých i všedních zážitků a zároveň to jsou i spoluvůdci celých dětských webových stránek. Pokud tyto stránky navštívíte na odkazu [www.folmici.cz](http://www.folmici.cz), můžete se o tom sami přesvědčit.

Folmíci vymýšlejí pro děti kvízy, soutěže, sbírají vtipy, kreslí obrázky. Folmíci také připravili dětské fórum, pomocí kterého si děti mohou mezi sebou dopisovat. Této diskuse se účastní zdravé i nemocné děti. Oba světy se tak propojí a hospitalizované děti mají zase novou zábavu. Do diskusního fóra přispívají i někteří z našich zdravotních klaunů, které tak děti mohou poznat i z jiné stránky.





**VÝKAZ O NÁVŠTĚVĚ NEMOCNICE**

**DATUM:** 03. 11. 2009

**JMÉNO:** DR. ARCHIBALD A SESTRA SVÍČKOVÁ  
(aneb Petr Liška a Mirka Vydrová)

**NEMOCNICE:** KRČ

**ODDĚLENÍ:** CHIRURGIE

**DOBA:** 13.45 – 17.30

**Začátek klauniády:** 14.00                      **Konec klauniády:** 17.15

**POČET DĚTÍ:** 39

**VĚK 1-5:** 7            **VĚK 6-12:** 17            **VĚK 13-19:** 15

**KOMENTÁŘ:**
**MÍNUS A MÍNUS SE ROVNÁ PLUS**

„Můžeme dovnitř?“

„Ne, nemůžete“, šel k mamince a položil tvář na postel. „Tak to my tedy nejdeme“. Tento negativní přístup známe už z několika jiných návštěv, takže s ním umíme pracovat. A tak jsme začali na základě matematického vzorce: mínus a mínus rovná se plus. „Tak to tu ani nebudeme.“ „Nééé, nechci vás“, a dokonce je pokus o pláč. „Nééé, my tu opravdu nebudeme. A dokonce ani bublinky tu nebudeme foukat.“ To jsem říkal mezi tím, než jsem se nadechl na vyfouknutí další várky bublin. „Tady by ani bubliny udělat nešly, tady by je ani nikdo nechytal“, povídám Svíčkové a přitom koukám na malé mínus, jak plácá bubliny a pomalu se mění v plus. Ale ještě to něco chce. Stačila drobná nehoda při foukání bublin. „Kdo to byl?“ V tu chvíli se malé mínus proměnilo v úplné plus na druhou a stalo se detektivem hledajícím původce toho zvuku. Na podruhé jsem se musel přiznat, ale svedl jsem to na náš nový léčebný systém a vyzval maminku, ať si to taky zkusí. Maminka byla hodně pobavená, ale tuto léčebnou metodu nějak nechtěla zkusit. Za to malé plus bylo veselé a poskakovalo po pokoji a přemlouvalo maminku, ať to zkusí. Tak jsme je tam nechali, ať si to zkusí o samotě. Bavili se a to bylo veliké plus!

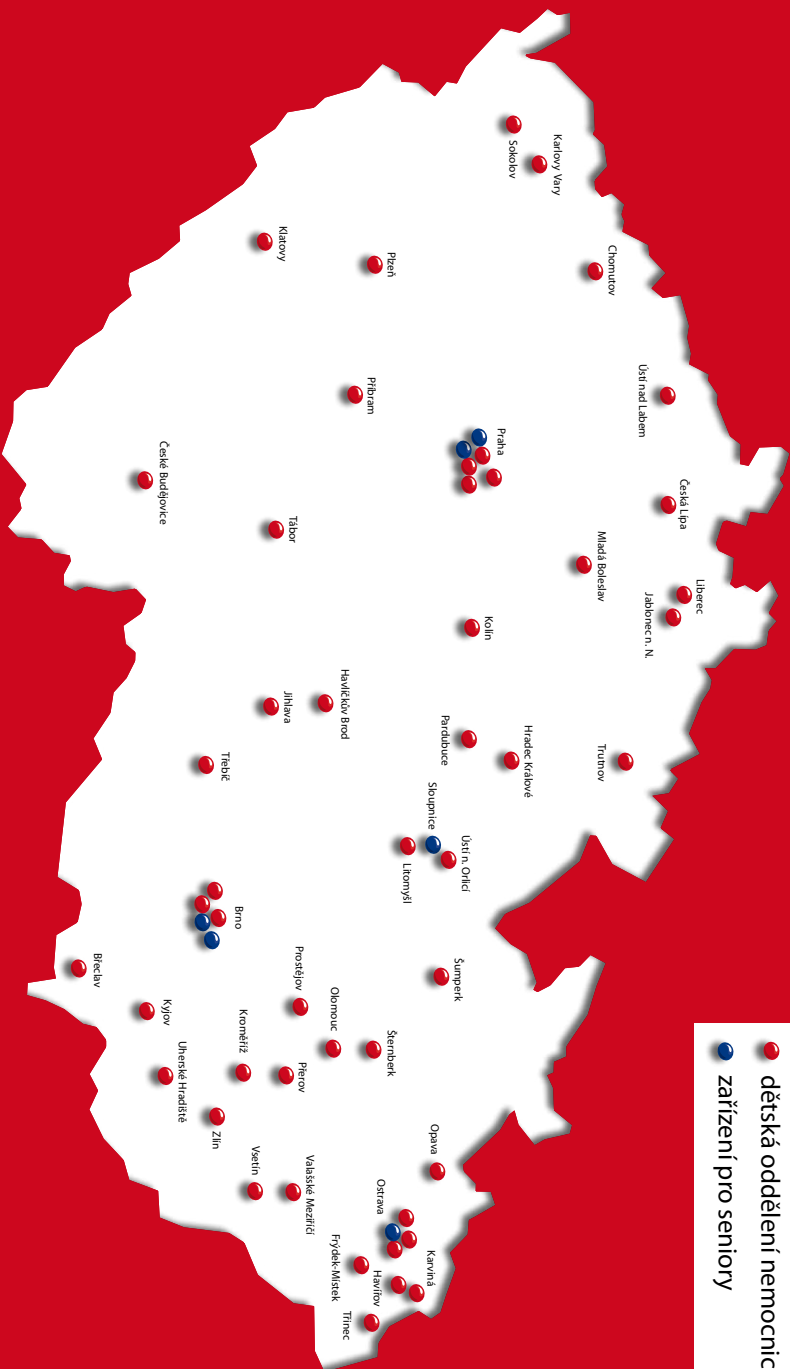
Dr. Archibald

**SPOLUPRÁCE S PERSONÁLEM:**

Velmi dobrá

**PROBLÉMY / CO MŮŽE BÝT LEPŠÍ:**



● dětská oddělení nemocnic  
● zařízení pro seniory